14/01/2026

«Το σώμα δεν είναι το σκουπίδι της ψυχής…»

/ Γνώμες

Αν το σώμα δεν αξίζει, τότε ούτε η ψυχή έχει αξία. Το σώμα δεν είναι το σκουπίδι της ψυχής, για να το καίμε στις χωματερές του “ψευδοπολιτισμού” μας.

Του π. Χαραλάμπου Παπαδόπουλου (Λίβυος)

Ξέρετε, έχουμε αυτή την «μοντέρνα», «ορθολογική» ιδέα ότι η καύση είναι απλώς μια τεχνική λύση: πιο καθαρή, πιο efficient, πιο οικολογική, λιγότερος χώρος, λιγότερη “ταλαιπωρία”.

Αλλά εδώ ακριβώς είναι το πρόβλημα.

Γιατί η πραγματική ερώτηση δεν είναι «τι είναι πιο πρακτικό;»

Η πραγματική ερώτηση είναι: τι είδους πολιτισμός είμαστε όταν θεωρούμε φυσιολογικό να καίμε έναν άνθρωπο;

Αν κάποιος καιγόταν ζωντανός, θα το λέγαμε φρίκη, έγκλημα, αδιανόητη βία. Και τώρα, ξαφνικά, επειδή είναι νεκρός, το ίδιο γεγονός περνάει ως «επιλογή». Ωραία λέξη: επιλογή.

Αυτό είναι ιδεολογικοποίηση της ζωής.

Η ιδεολογία δεν είναι ότι λέμε ψέματα. Είναι ότι το κάνουμε το ψέμα να φαίνεται φυσικό: να φαίνεται «ουδέτερο», να φαίνεται «πολιτισμένο».

Αλλά η καύση των ανθρώπων είναι το ακριβώς αντίθετο: είναι το σημείο όπου ο πολιτισμός φανερώνει την κρυφή του βαρβαρότητα.

Διότι τι λέει η καύση;

Λέει: «ο άνθρωπος τελείωσε».

Και όταν λέμε «τελείωσε», δεν εννοούμε απλώς ότι πέθανε. Όχι. Εννοούμε κάτι βαθύτερο: ότι τώρα μπορείς να κάνεις με το σώμα ό,τι θέλεις, γιατί δεν είναι τίποτα. Είναι υπόλειμμα. Είναι σκουπίδι δίχως καμία αξία πλέον. Ξεφορτωθείτε το.

Και αυτό είναι το μοντέρνο φαντασιακό: το σώμα σαν σκουπίδι.

Κι όμως, η καύση των νεκρών συχνά φανερώνει μία βαθιά αντίληψη ότι το σώμα δεν έχει πια αξία, ότι μπορούμε να το κάνουμε ό,τι θέλουμε: να το εξαφανίσουμε, να το πετάξουμε, να το κάψουμε.

Μα το σώμα δεν είναι σκουπίδι.

Το σώμα είναι ναός, είναι ιστορία, είναι πρόσωπο. Είναι ο άνθρωπος που αγάπησα, που φίλησα, που βάπτισα, που κοινώνησα, που έκλαψα γι’ αυτόν.

Το σώμα είναι η γη, ο τόπος και ο χώρος της ψυχής μου. Κάθε κύτταρό του είναι η ιστορία μου, αυτό που ήμουν και έγινα σε αυτή τη ζωή.

Ξέρετε, το σώμα ήταν και είναι πάντα ένα «πρόβλημα».

Το σώμα μυρίζει, το σώμα σαπίζει, το σώμα μας θυμίζει ότι είμαστε θνητοί. Και η

κουλτούρα μας μισεί αυτή την υπενθύμιση. Δεν αντέχει την φθαρτότητα μας.

Θέλει να εξαφανίσει το σώμα όχι απλώς να το θάψει. Να μη μείνει τίποτα. Σκόνη να γίνει.

Σαν να λέμε: δεν θέλω ούτε την ανάμνηση της υλικότητας.

Και εδώ εμφανίζεται κάτι που οι Ορθόδοξοι και γενικά ο Χριστιανισμός στην πιο ριζοσπαστική μορφή αναφέρει: η ύλη δεν είναι λάθος. Το σώμα δεν είναι κατώτερο της ψυχής.

Δεν έχουμε εδώ μια «πνευματικότητα» τύπου νεοπλατωνισμού, όπου το σώμα είναι φυλακή της ψυχής. Όχι. Το ακριβώς αντίθετο: η ύλη δοξάζεται. Η ύλη αγιάζεται. Η ύλη γίνεται τόπος του Θεού. Τόπος και χώρος της αγάπης.

Το σκάνδαλο είναι η Ενανθρώπηση. Ο Θεός μπαίνει μέσα στην ύλη.

Άρα η ύλη δεν είναι «εγκατάλειψη», είναι συνάντηση.

Και εδώ είναι το πραγματικό σκάνδαλο της Ορθόδοξης σκέψης και εμπειρίας:

Ο Χριστιανισμός δεν είναι μία ασώματη θρησκεία, ούτε μία φιλοσοφία που περιφρονεί την ύλη. Η Ορθόδοξη θεολογία δεν είναι Νεοπλατωνισμός.

Δεν λέει πως η ύλη είναι κακή και πρέπει να εξαφανιστεί.

Αντίθετα, η Ορθοδοξία είναι η δόξα της Ύλης, η Θέωση της Ύλης.

Γιατί ο ίδιος ο Θεός έγινε άνθρωπος: πήρε σώμα, πήρε αίμα, πήρε σάρκα.

Η ύλη στην Εκκλησία είναι ιερή: νερό, λάδι, ψωμί, κρασί όλα αγιάζονται, όλα γίνονται φορείς Χάριτος.

Και ίσως εδώ βρίσκεται η πιο βίαιη πτυχή της καύσης: δεν είναι απλώς διαχείριση ενός νεκρού σώματος. Είναι μια πράξη άρνησης, μια συμβολική δήλωση: δεν θέλω να υπάρξει τίποτα υλικό που να μου θυμίζει ότι ο άνθρωπος έχει αιώνια αξία.

Γι’ αυτό και τα λείψανα των Αγίων είναι τόσο ενοχλητικά για τη μοντέρνα συνείδηση.

Ένα λείψανο, ένα κόκκαλο, μια ύλη που μυροβλύζει, αυτό ειναι το πιο παράλογο πράγμα για την «ορθολογική» νεωτερικότητα.

Και ακριβώς γι’ αυτό είναι τόσο ισχυρό: το λείψανο είναι το σημείο όπου η ύλη αρνείται να γίνει σκουπίδι.

Και εδώ ίσως πρέπει να πούμε το πιο απλό: ο άνθρωπος δεν είναι ψυχή που απλώς «φοράει» σώμα. Είναι ένα σώμα με ψυχή σε απόλυτη ισοτιμία και αξία.

Ο άνθρωπος χωρίς σώμα είναι φάντασμα, ο άνθρωπος χωρίς ψυχή είναι πτώμα. (π.Γ.Φ)

Οπότε, ναι: η καύση είναι η τελευταία, τελική ψευδαίσθηση του ψευδοπολιτισμού μας, ότι μπορεί να πετάξει την ύλη και να κρατήσει μόνο το «νόημα». Αλλά όταν πετάς την ύλη, στο τέλος πετάς και το νόημα μαζί.